

dr hab. Barbara Duda-Biernacka
prof. AWFIS w Gdańsku
Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu
ul. Kazimierza Gorskiego 1
80-336 Gdańsk

Gdańsk, 07 wrzesień 2020r.

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Moniki Stanaszek

pt. "Sprawność fizyczna w okresie zimowym dorosłych mężczyzn
o zróżnicowanym poziomie aktywności fizycznej".

Rozprawa doktorska Pani mgr Moniki Stanaszek dotyczy oceny sprawności fizycznej dorosłych mężczyzn o zróżnicowanym poziomie aktywności fizycznej. Praca ma wyraźne elementy oryginalności. W chwili obecnej postępuje obniżenie poziomu aktywności fizycznej społeczeństwa, co skutkuje niekorzystnymi zmianami między innymi komponentów morfologicznych zdrowia i dotyka coraz częściej osób w wieku produkcyjnym. Zmiany te towarzyszą wzrostowi częstości występowania chorób cywilizacyjnych w tej grupie wieku, a szczególnie dotyczy to mężczyzn. Stąd podejmowanie działań profilaktycznych i promujących zdrowie należą do jednych z ważniejszych problemów każdego społeczeństwa. Brak takich działań prowadzić będzie do pogorszenia jakości życia, skrócenia przewidywanej jego długości oraz generowania kosztów społecznych w wymiarze opieki zdrowotnej, pomocy socjalnej i przedwczesnej umieralności osób o największej aktywności zawodowej.

Podjęta przez doktorantkę problematyka badań jest niezwykle ważna i uzasadniona.

Formalna ocena pracy

Przedstawiona mi do oceny dysertacja doktorska mgr Moniki Stanaszek liczy łącznie z załącznikami 100 stron. Praca właściwa zbudowana jest z 10 rozdziałów: "Wstęp", "Cel badań, cele szczegółowe", "Materiał i metody badań", "Analiza wyników", "Dyskusja", "Wnioski", "Piśmiennictwo", „Streszczenie”, „Summary” i "Aneks". Układ ocenianej pracy jest klarowny i poprawny merytorycznie. Kolejność rozdziałów jest logicznie ułożona, a treści

w nich zawarte odpowiadają stawianym im zadaniom. Cała praca napisana jest w sposób komunikatywny i starannie. Treść pracy doktorskiej jest zgodna z tytułem. W tekście autorka nie ustrzegła się od drobnych błędów stylistycznych i interpunkcyjnych, co nie wpływa jednak na wartość pracy.

Merytoryczna ocena pracy

Wstęp

Wprowadza czytelnika w problematykę badawczą. Postępująca automatyzacja i informatyzacja zmieniły całkowicie styl życia współczesnego człowieka. Autorka zwraca uwagę na bardzo niski poziom aktywności fizycznej wśród dorosłej populacji Polaków. Jej brak jest jednym z objawów szybszego starzenia się, przyczyną utraty zdrowia i występowania wielu chorób cywilizacyjnych: chorób układu krążenia, nowotworów, cukrzycy typu II, otyłości i osteoporozy.

Aktywność fizyczna jest bardzo ważnym determinantem sprawności i wydolności fizycznej. Stąd prowadzenie przez autorkę badań dotyczących aktywności i sprawności fizycznej u dorosłych mężczyzn jest bardzo cenne. Należy podkreślić, że w dalszym ciągu występuje mała liczba tego typu badań wśród dorosłych mężczyzn, gdyż nie chętnie przystępują oni do pomiarów antropometrycznych, czy testów motorycznych. Tym czasem, to właśnie u nich występuje nadumieralność. Jest to ważny i aktualny problem zdrowia publicznego.

Autorka przypomina, że aktywność fizyczna zależy od warunków środowiska zewnętrznego i ma charakter sezonowy. W zimie aktywność fizyczna jest zwykle niższa i może to powodować niekorzystne zmiany w sprawności morfologicznej, motorycznej i krążeniowo-oddechowej. Doktorantka podkreśla, że podejmowanie regularnej aktywności fizycznej od jesieni do wiosny może wpłynąć na utrzymanie sprawności fizycznej niezależnie od sezonu. Rozdział ten czyta się bardzo dobrze.

Cel badań

Sprecyzowany przez Autorkę cel główny badań, to ocena "poziomu sprawności fizycznej dorosłych mężczyzn o zróżnicowanym poziomie aktywności fizycznej w okresie zimowym w badaniach ciągłych" (s.15). Jego uzupełnieniem jest pięć, poprawnie sformułowanych celów szczegółowych. Należy podkreślić, że skala trudności podjętego problemu i jego znaczenie w pełni odpowiadają wymogom badawczym rozprawy doktorskiej.

Materiał i metoda

Projekt uzyskał zgodę Senackiej Komisji ds. Etyki Badań Naukowych przy Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu (nr 24/2017). Badania przeprowadzono w obiektach Karkonoskiej Państwowej Szkoły Wyższej w Jeleniej Górze.

Materiał badawczy jest dość skromny i nie w pełni reprezentatywny, gdyż obejmuje 53 mężczyzn w wieku 40-60 lat. Ponadto badanych podzielono na dwie grupy mężczyzn deklarujących: wysoką aktywność fizyczną (n=31) i niską aktywność fizyczną (n=22) – brak aktywności fizycznej w sezonie zimowym. Mężczyźni z grupy pierwszej uprawiali sporty na otwartej przestrzeni: narciarstwo biegowe, narciarstwo zjazdowe, skitouring, biegi terenowe i kolarstwo. Badani podejmowali aktywność fizyczną od 3 do 7 razy w tygodniu i przeznaczali na tę czynność jednorazowo od 45 min do 1,5-2 godzin. Mężczyzn przebadano dwukrotnie: przed i po okresie zimowym.

Doktorantka zastosowała w badaniach metodę sondażu z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety. W pozostałych przypadkach charakteryzuje narzędzia badawcze, wykorzystane w pracy, tj. pomiary antropometryczne, analiza składu ciała, sprawność układu oddechowego, Europejski Test sprawności fizycznej – Eurofit dla dorosłych.

Doktorantka prawidłowo zastosowała metody statystyczne.

Wyniki

Zadanie postawione przed sobą, mgr Monika Stanaszek wykonała w pełni. Uzyskane przez doktorantkę wyniki badań potwierdziły pozytywny wpływ podjętej aktywności fizycznej w okresie zimowym na cechy i wskaźniki somatyczne oraz sprawność motoryczną. Natomiast pojemność życiowa płuc była na wysokim poziomie u wszystkich badanych mężczyzn niezależnie od poziomu podejmowanej aktywności fizycznej. Sposób prezentacji wyników nie budzi zastrzeżeń. Liczne tabele (18) i ryciny (31) pozwalają na stwierdzenie, iż osiągnięte wyniki są w pełni i wiarygodnie udokumentowane.

Dyskusja

Wyniki swoich badań Autorka omawia szczegółowo w Dyskusji w oparciu o 166 pozycji cytowanego piśmiennictwa specjalistycznego, wykazując dobre przygotowanie teoretyczne i dużą wiedzę dotyczącą omawianego problemu. Rozdział ten czyta się z ciekawością.

Wnioski

Autorka wyniki swoich badań zawarła w 6 wnioskach. Są one sformułowane poprawnie oraz stanowią jednocześnie odpowiedź na postawione cele szczegółowe. Jedynie brak wniosku, który podkreślałby znaczenie aplikacyjne przeprowadzonych badań.

Piśmiennictwo

Dobór i przegląd piśmiennictwa (166 pozycje, w tym 6 pozycji internetowych) jest zgodny z zakresem podjętej problematyki badawczej. Obejmuje prace autorów zagranicznych i publikowane w języku angielskim oraz pozycje polskie, badaczy danego zagadnienia.

Z obowiązku recenzenta pragnę wskazać na kilka uwag i sugestii:

- w pracy występują drobne usterki interpunkcyjne i stylistyczne,
- proszę, aby doktorantka wyjaśniła, co nazywamy metodą badawczą, co techniką badawczą, a co narzędziem i podała w tym względzie przykłady, pochodzące z własnej pracy doktorskiej,
- proszę sformułować wniosek praktyczny wynikający z przeprowadzonych badań.

Przedstawione uwagi w niczym nie umniejszają znaczenia i wartości pracy.

Reasumując, w moim przekonaniu Doktorantka zrealizowała główny cel badań i odpowiedziała na postawione cele szczegółowe. Rozprawa doktorska pani mgr Moniki Stanaszek zawiera istotne elementy poznawcze i praktyczne. Wysoko oceniam wartość merytoryczną rozprawy doktorskiej. Uważam, że dysertacja doktorska spełnia wszelkie wymagania stawiane rozprawom naukowym na stopień naukowy doktora nauk o kulturze fizycznej.

Wnoszę zatem do Wysokiej Rady Kolegium Naukowego Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, o dopuszczenie mgr Moniki Stanaszek, autorki pracy "Sprawność fizyczna w okresie zimowym dorosłych mężczyzn o zróżnicowanym poziomie aktywności fizycznej" do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Gdańsk, 07 wrzesień 2020r.

Kierownik
Zakładu Anatomii i Antropologii
Barbara Duda-Biernacka
prof. Barbara Duda-Biernacka, prof. AWFiS